

ZNAČAJ UDRUŽIVANJA U POLJOPRIVREDI

Zadružni savez Vojvodine
Novi Sad

mr Jelena Nestorov Bizonj

Prosečno poljoprivredno gazdinstvo

- Poljoprivredu Srbije karakterišu mala poljoprivredna gazdinstva sa rasparčanim posedima, koja se nalaze većinom u posedu fizičkih lica
- Posed manji od 10 ha ima čak 91,8% poljoprivrednih gazdinstava
- Prosečna veličina zemljišta po poljoprivrednom gazdinstvu u Srbiji je 5,4 ha, a u EU je 17,9 ha
- Prosečna ekonomska veličina poljoprivrednog gazdinstva u Srbiji – 5.939 eura; a u EU je 25.128 eura.
- Opšte karakteristike prosečnog malog poljoprivrednog gazdinstva u Srbiji: visoki troškovi proizvodnje i neracionalno korišćenje resursa; nizak nivo tehničko – tehnološke opremljenosti; mali broj grla stoke po jedinici poljoprivredne površine; pretežno mešovita ratarska proizvodnja; i drugi pokazatelji koji otežavaju povećanje produktivnosti i rentabilnosti u proizvodnji.

Konkurentnost domaće poljoprivrede

- Produktivnost iskazana kroz snabdevanje potrošača - poljoprivredni proizvođač u Srbiji proizvodi hranu za oko 20 potrošača, a u Nemačkoj za oko 150 potrošača
- Niska produktivnost u proizvodnji i nizak nivo podsticaja u odnosu na države u okruženju i u EU negativno utiču na cenovnu konkurentnost proizvodnje
- Agrarni sektor Srbije je tokom 1990-ih godina nepovratno izgubio mnoga tržišta i komparativne prednosti
- Neki od negativnih trendova nisu zaustavljeni do danas (stočarstvo...)
- Novi izazovi – veća uvozna konkurencija usled jednostrane implementacije Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju EU
- Veličina, ekonomska snaga, niska produktivnost, kao i nizak stepen komercijalne usmerenosti poljoprivrednih gazdinstava u Srbiji, značajno zaostaje u odnosu na iste pokazatelje u EU.
- Konkurentnost domaće poljoprivredne proizvodnje je na niskom nivou u odnosu na EU

Mogućnosti udruživanja poljoprivrednih proizvođača

- **Privredno udruživanje proizvođača je način za podizanje konkurentnosti**
- Postoji više načina i mogućnosti za udruživanje poljoprivrednih proizvođača u privrednom sistemu Srbije (zadruge, udruženja, klasteri, preduzeća....)
- Oblik organizacije bi trebalo da je usklađen sa ciljevima udruživanja
- Postizanje većih ekonomskih efekata poslovanja zahteva privredno udruživanje
- Zemljoradničke zadruge – najbolji oblik privrednog udruživanja proizvođača
- Zastupanje zajedničkih interesa se obavlja kroz udruženja proizvođača
- Različiti oblici udruživanja istih proizvođača imaju komplementarne ciljeve

Zemljoradničke zadruge u A.P. Vojvodini

- Vojvodina - jedan od regiona sa najdužom istorijom zadrugarstva u svetu - 2016. godine se navršava 170 godina od osnivanja prve zadruge
- Zadružni savez Vojvodine – oko 400 aktivnih zemljoradničkih zadruga
- Dobra postojeća zadružna mreža: u proseku jedno selo - jedna zadruga
- Članovi zadruga su većinom poljoprivrednici sa malim posedima
- Više od 100.000 ljudi je direktno uključeno u zadružni sistem organizovanja, u statusu zadrugara, kooperanata ili zaposlenih
- Osnovne delatnosti zemljoradničkih zadruga:
 - ugovaranje proizvodnje, usluga i prometa sa zadrugarima (nabavka repromaterijala za zadrugare, obavljanje usluga, skladištenje i prodaja proizvoda)
 - obavljanje sopstvene proizvodnje na više od 50.000 ha poljoprivrednog zemljišta

Zadružno organizovanje – način za povećanje konkurentnosti

- Uloga zadruga prema zadrugarima u našim uslovima je obezbeđenje:
 - Opstanaka u obavljanju delatnosti poljoprivrede i opstanaka na tržištu za male proizvođače;
 - Boljih ekonomskih efekata poslovanja kroz objedinjenu ponudu i tražnju, u odnosu na samostalan nastup na tržištu;
 - Postizanje veće konkurentnosti kroz: objedinjenu ponudu i tražnju u nabavci repromaterijala i prodaji proizvoda; mogućnost skladištenja i čuvanja do ostvarenja povoljnijih uslova za prodaju; povećanje dobiti kroz preradu proizvoda; i na druge načine...
- Postoji veliki potencijal u zadrugarstvu koji nije iskorišćen, počevši od potrebe za širim udruživanjem poljoprivrednika u zadruga, do podsticanja zadružnog organizovanja u cilju unapređenja konkurentnosti

Međuzadružna saradnja

- Međuzadružna saradnja i poslovno povezivanje zadruga - način za unapređenje konkurentnosti zadruga i zadrugara
- Međuzadružna saradnja:
 - > Zajednička prodaja i nabavka proizvoda
 - > Međuzadružna trgovina i korišćenje zajedničkih usluga
 - > Zajednička investiranja u skladišne, prerađivačke i prodajne kapacitete – složene zadruge
- Poslovanje preko Savezovog preduzeća “Panonija coop – ZSV” d.o.o. Novi Sad – jedan od načina za objedinjavanje kapaciteta zadruga i razvoj međuzadružne saradnje
- Postoje neiskorišćeni potencijali i potrebe za međuzadružnu poslovnu saradnju
- Zadružni savez Vojvodine – jedan od osnovnih ciljeva: uspostavljanje međuzadružne poslovne saradnje i ekonomskog povezivanja zadruga, na svim nivoima

Potrebe za udruživanjem

- Dominacija gazdinstava sa malim posedima, niska produktivnost i niska konkurentnost na tržištu uslovljavaju potrebu privrednog udruživanja poljoprivrednika
- Zemljoradnike zadruge – tradicionalno najbolji oblik privrednog udruživanja poljoprivrednika na našim prostorima
- Potencijal za privredno udruživanje poljoprivrednika u zadrugarstvu nije dovoljno iskorišćen
- U većem broju država u EU i mali i srednji i veliki proizvođači imaju potrebu ekonomskog povezivanja u zadruge
- U najrazvijenijim državama EU - između 50% i 98% prometa svih poljoprivrednih proizvoda se obavlja kroz zadruge – to je pokazatelj da su i veliki proizvođači deo zadržnog sistema

Uslovi za podsticanje udruživanja u zadruge

- Informisanje o mogućnostima zadružnog organizovanja, podizanje svesti o potrebi i značaju udruživanja, potsticanje ličnih inicijativa kod proizvođača – zadatak zadruga i zadružnih saveza
- Promena stava države prema zadrugarstvu i obezbeđenje povoljnog društveno – ekonomskog ambijenta za ostvarivanje boljih efekata zadružnog organizovanja
- Potrebne su konkretne mere i akcije nadležnih organa (adekvatni zakoni, strategije, podsticaji, zaštita...)
- Potrebni su podsticaji od strane države zadrugama za razvojne projekte koji vode unapređenju konkurentnosti; podsticaji za zapošljavanje, poreske olakšice; unapređenje znanja zadrugara i menadžmenta u zadrugama
- Iako je ostvarivanje ekonomskih interesa članova zadruga svakako najbitniji aspekt poslovanja zadruga, unapređenjem i razvojem zemljoradničkih zadruga i njihovih delatnosti ostvaruju se širi ekonomski, socijalni i opšti društveni interesi stanovništva na području poslovanja zadruga

ZADRUŽNI SAVEZ VOJVODINE

Bulevar Mihajla Pupina 25, Novi Sad

tel.: +38121557066; +38121557491; +38121557492

[e-mail: officezsv@sbb.rs](mailto:officezsv@sbb.rs)

www.zasav.org.rs

Hvala na pažnji!